

אור החיים

עונג שבת

פרשת תולדות | מס' 6

זוה הפירוש "ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק", והרי המילה "תולדות" מתפרשת גם במובן של מאורעות וקורות חיים, ואומר הפסוק הסיבה שאלו היו מאורעות חיו של יצחק ברוב טוב ובעושר, מכיוון שאברהם הוליד את יצחק והשפיע לו את כל הטוב הזה.

{ תולדות פרק כה פסוק יט }

הקדוש ברוך הוא קורא לאברהם 'אוהבי' - מכיוון שאברהם הכיר מעצמו את ה'

אברהם אבינו נולד לאביו תרח שהיה עובד עבודה זרה, ובשעת הלידה לא היתה לו בתכונת נפשו אהבת ה', ואברהם נתייגע יגיעה עצומה להשיג ולהכיר את הבורא.

לעומת זאת, יצחק אבינו בלידתו כבר 'נחה עליו רוח ה', כי אביו אברהם בלידתו נטע בתוך נפשו אהבת השם יתברך, ובבחינה זו יש חשיבות יתר לאברהם אבינו, מכיוון והוא נתייגע מעצמו.

זוה העניין רמוז בפסוק שלפנינו "ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק", למרות שתולדותיו של יצחק חשובים כתולדותיו של אברהם ואולי יותר, מכל מקום עלינו לזכור ש'אברהם הוליד את יצחק', ליצחק היתה כבר הכנה מוקדמת של השפעת אביו אברהם בנפשו, מה שאין כן אברהם, נתייגע מעצמו להכיר את בוראו.

מוסיף רבינו הקדוש לבאר בעניין זה מה שאומר הנביא ישעיה 'ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי', ומדוע זכה אברהם לביטוי של 'אוהבי' היות והוא נתעצם באהבת ה' 'מעצמו' עוד קודם שהקדוש ברוך הוא הראה לו אהבה, ולכן נקרא 'אוהבי' זאת אהבה עצמית ללא סימני אהבה קדומים מהקדוש ברוך הוא אליו, וללא חינוך והכנה נפשית מאביו לאהבת ה'.

זוה לשון קודשו: אברהם, אביו עובד עבודה זרה היה, והוא נתעצם להשיג בוראו ומעלת אברהם נשגבה, ולזה נקרא אברהם אוהבו יתברך פירוש, הוא קדם להיות אוהב לקודם שיאיר ה' אליו אהבתו בו, הוא רדף אחריו בהתעצמות נפלא, מה שאין כן יצחק כי בנה בו אברהם בנין אהבת הטוב, וכשפקח עינו בעולם כבר נחה עליו רוח ה'. עד כאן לשון קודשו.

ובפרשת וזאת (פרק ו פסוק ג) כתב רבינו הקדוש, זוה לשון קודשו: 'אברהם דבק בה' קודם שיוכר אצלו מידותיו יתברך והנהגתו, וכבר כתבתי כי לאברהם למנה [לחלק] שיקראו לו אוהבו של מקום, פירוש, אהבת האמת אהבת הטוב, כי הגם שעדיין לא הכיר ממנו אלא הניסיונות הגדולות, אף על פי כן דבק בה' ואהבו'. עד כאן לשון קודשו.

'התנהגות הבן בקדושה - מושפעת מהתנהגות האב'

רבינו הקדוש כותב בפרשתנו חידוש גדול בענין השפעת האב על הבן.

שבנוסף ל'דוגמא האישית' שאבא נותן לבנו, יש השפעה רוחנית וסמויה בענייני קדושה, שהתנהגות האב משפיעה על הבן וגם לאחר שהוא נולד, וזכה אף להקים את ביתו, התנהגות האב, משפיעה עליו לטוב או לרע חס ושלום.

לדוגמא: אם האבא היה רשע בשעת לידת הבן, זוה השפיע על נשמת הבן שיש בו נטיה לרע, אם האבא חוזר אחר כך בתשובה, הוא זוכה להשפיע גם על נפש הבן שתהיה מתוקנת ומטוהרת יותר. וכך גם להיפך, אם האבא היה צדיק בשעת הלידה והשפיע נפש קדושה לבנו, ולאחר מכן קלקל מעשיו הוא גורם השפעה רעה על נפש בנו.

לפיכך, כותב רבינו הקדוש שתולדותיו של יצחק היו מעולים וחשובים יותר מתולדותיו של אברהם, היות ותרח היה רשע גמור עד סמוך למיתתו, עניין זה השפיע על שלימות ומעלת אברהם אבינו.

לעומת זאת, יצחק בנו הוליד נשמות קדושות יותר כי הוא צדיק בן צדיק.

זוה רמוז בפסוק 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק', וידוע שכל מקום שכתוב 'ואלה' [עם ו'א"ו, ולא 'אלה'] מוסיף על הראשונים. גם כאן בא לומר שתולדותיו של יצחק יש להם תוספת חשיבות ומעלה על תולדותיו של אביו אברהם ולא מפני שיצחק יותר צדיק מאברהם, אלא בגלל ש'אברהם הוליד את יצחק' כי אביו של יצחק היה אברהם הצדיק, מה שאין כן אביו של אברהם היה תרח הרשע, שלא עשה תשובה אלא סמוך למיתתו.

{ תולדות פרק כה פסוק יט }

מדוע עבר אברהם ניסיונות וצער, ואילו יצחק לא עבר ניסיונות אלא חי בעושר וכבוד ?

אנו מוצאים שינוי קיצוני בין חיי אברהם לבנו יצחק, אברהם עבר עשרה ניסיונות קשים ועברו עליו צרות רבות. ואילו יצחק כל ימיו היו שלווים בלי שום מאורע של צער וברוב טוב עושר וכבוד, וכמו שנאמר "ויגדל האיש הלך וגדל עד כי גדל מאוד". והדבר אומר דרשני, הרי שניהם היו צדיקים גמורים, ומה נשתנה יצחק מאברהם.

התשובה לכך: צריך לבדוק מי היה האבא, אביו של אברהם היה תרח שלא היה צדיק ולכן לא זכה בנו אברהם לעושר וכבוד, ואילו אביו של יצחק היה אברהם שבגדולתו ובצדקתו, זיכה את בנו בעושר בכבוד ובכל טוב.

ומתוך רבינו הקדוש מאחר שדבר הנמדד אין הברכה מצויה בו כמאמר חז"ל 'אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין', וכאן אמר אפילו שנמדדה התבואה ונודע שיש בה שיעור מאה שערים אף על פי כן ויברכהו ה' שלא נפסדה התבואה כלום מחמת המדידה.

ובספר 'ראשון לציון' (תענית דף ח עמוד ב) מחדש רבינו הקדוש, שאם אדם מתפלל כראוי על עשירות והצלחה הברכה שורה גם בדבר המדוד והמנוי, ולא רק שלא ינזק חס ושלוש, אלא ימצא בו יותר ממה שהיה. כמו כן, יצחק אבינו היה מתפלל על הצלחתו ולכן ברכו ה' כפי תפילתו והצליח פי מאה ממה שהשקיע.

ובפרשת פקודי (פרק לח פסוק כא) שואל רבינו הקדוש האיד ספרו את נדת המשכן שהביאו בני ישראל, והרי אין הברכה שורה בדבר המנוי???

מתוך רבינו הקדוש זה לשון קודשו: 'כי מנין זה אדרבה מנינו תביא הברכה, כי כל פרט שירבה במספר תגדיל הזכות, ותסובב הברכה למרבה, והטעם, להיותו של המשכן, עד כאן לשון קודשו.

כלומר: אם הספירה הוא לצורך מצווה אין בו חשש נזק, אלא אדרבה תביא לו ברכה, ולכן גם אם סופר ממונו כדי לתת מזה צדקה ומעשרות, יבוא לו ברכה מרובה בעזרת ה'.

{ תולדות פרק כו פסוק יב }

ומן החיד"א מביא בחמש מקומות מה ששמע מפיו של רבינו הקדוש, שהקשה על הפסוק הזה, שלכאורה היה צריך להיות כתוב 'אברהם אהובי' שהקדוש ברוך הוא אוהב את אברהם???

ותירץ רבינו הקדוש תירוץ מבהיל, הקדוש ברוך הוא אומר שהוא שמח ומשתבח יותר על מה שאברהם אוהב אותו, יותר ממה שהוא אוהב את אברהם, כלומר: הקדוש ברוך הוא שמח שיש לו אוהבים וידידים כמו אברהם אבינו. עד כאן דבריו הנפלאים.

ולא לחינם, מכנה רבינו הקדוש את אברהם אבינו בביטוי 'ידיד השם יתברך'.

{תולדות פרק כה פסוק יט, ברית עולם לחיד"א (הגהות על ספר חסידים) סימן קטו; חסדי אבות פרק ו; נחל שורק הפטרת לך; חומת אנך ישעיה מא; פתח עינים חולין פט, א }

'סגולה להצלחה בעסקים, ולזכות לברכה בדבר גם המנוי והמדוד'

בפרשתנו מספרת התורה על הצלחתו ועשירותו של יצחק אבינו: 'וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הָהוּא וַיִּמְצָא בְשָׂנֵהוּ הָהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'" ושואל רבינו האור החיים הקדוש מה התוספת במילים 'ויברכהו ה'???

ברכת ה' היא תעשיר: סיפור נורא מרכיבו האור החיים הקדוש בעניין 'ברכות בקול'

באחד מנדודיו הגיע רבינו לעיירה ותר אחר בית של יהודים שיוכל להתאכסן בו. משמים הובילוהו לביתה של משפחה פשוטה שהיו מצוינים בהכנסת אורחים ורגילים בה. ביקש רבינו להתארח בביתם ונענה ברצון. משנכנס, ראה רבינו כי על כל בני הבית שורה קדושה מיוחדת, ואף על הבית חופפת אורה של חן מיוחד, וזאת למרות שמכותלי הבית ניכר שדרים בו בדלות ובהסתפקות במועט.

בא רבינו בדברים עם בעל הבית וניסה לתהות על קנקנו, והנה תוכו כברו ואין הוא כולו בפנימיותו צדקות נסתרת. כמראהו הפשוט כן מהותו. התפלא רבנו על הרגשת הקדושה שנחה בבית זה וניסה להוציא מפי בעל הבית ובני ביתו אולי הם מהדרים בקיומה של אחת המצוות, או שמא ניסיון גדול בא לידם ועמדו בו בתום גבורתם. עד שסיפר האיש דברים שאירעו בביתם:

רגילים הם באורחים, ובין הבאים היה אדם זקן שמפעם לפעם היה מופיע ומתארח בביתם, נוהג בהם בכבוד ואף מעניק מתנות לכל המשפחה. באחת הפעמים, פנה הזקן ואמר להם: רואה אני שמקפידים אתם לברך ברכת המזון בקול רם, ואני חושב שאינכם עושים כהוגן. ראשית, הלא מאמינים אנו שהקדוש ברוך הוא עונה גם אם מתפללים בלחש ואינו זקוק שיצעקו את התפילות והברכות. ושנית, הלא אתם מכניסי אורחים ובדרך כלל סמוכים על שולחנכם אנשים אחרים שאינם מחמירים כמותכם, ונמצאתם גורמים להם מבוכה ובושה. נבוכו מתוכחתו, סברו וקיבלו. משראה הזקן שהם שומעים בקולו, הוציא מאמתחתו מתנות נוספות וחילק להם.

לאחר זמן מה הופיע הזקן, כדרכו מפקידה לפקידה, ואף הפעם הביא עמו מתנות. בליל שבת קודש כששבו מבית הכנסת והחלו לשיר 'שלום עליכם' בקול רם, גער בהם הזקן והזכיר להם את שלימדם בפעם הקודמת, שהקדוש ברוך הוא אינו זקוק שיצעקו את התפילה. אף הפעם שמעו בקולו וקיבלו את דבריו.

בפעם הבאה שהגיע הזקן היה זה בערב פסח, וכששמח בעל הבית לקראתו והזמינו להתארח בביתו, התנה ואמר, כי מוכן הוא אך ורק אם יגידו את ההגדה בשקט ולא בצעקות. הפעם התקשה בעל הבית להסכים ואמר שעליו לשאול את אשתו. נכנס ונמלך בדעתה, והיא השיבה לו: "שתקתי כשהוא עקר 'ברכת המזון' מפייה של ילדינו. מחלתי כשהשתיק את זמרת 'שלום עליכם' ממעוננו. אבל את הלילה הקדוש הזה אינני מוכנה לתת לו. למרות שאני מהדרת אחר אורחים, את הגבול הזה לא אעבור". מששמע הזקן את דברי האישה מפי בעלה, כעס ואמר שבחינם חילק להם מתנות כי כעת רואה הוא שאינם שומעים בקולו. נבהל האיש, כי היו אילו מתנות יקרות וכעת חשש שהזקן יבקשן בחזרה. אך האישה, כאשר שמעה את שבפי ההלך, קראה מיד ואמרה: "הזדרז-הזדרז, עוד בטרם יתקדש החג השב לזקן את כל מתנותיו. אין לי חפץ בהן, כשם שאין לי חפץ בו ובתוכחתו הפסולה".

משכילה האיש לספר את סיפורו, קרא רבינו בהתרגשות: "עתה ידעתי מפני מה זכיתם שקדושה תחפוץ על ביתכם ותקרונו מפניכם. היה זה היצר הרע שביקש לעקור הנהגות תמימות מביתכם, וזוגתך בחכמת נשים בנתה ביתה".

{ נר המערבי, עמ' קמז }

הודעה חשובה! דרושים מפיצים לעלון לכל חלקי הארץ, לפרטים: 052-7149157

העלון מוקדש-לרפואת שמעון בן ספיר שרה, ספיר שרה בת נגיה, אברהם בן מרים, חנה בת גרציה, מיכאל בן ברוריה שרה, שמעון בן לבנה, שירה בת ספיר שרה, אלישבע בת אביגיל, מרים בת גלדיס, צביקה בן מרים, דוד בן גרציה, יצחק בן רחל, אסתר בת עיזה, אילנית בת תמר, תמר בת הנם. לזיווג הנזן שיראל בת נגיה, אפרת בת תמר, יעקב חיים בן יעל, יפית נועה בת יעל, ישראל בן יעל. להצלחה בכל ליהודה אילה ארון שמעון ותמר-עובדיה, ניר בן ענת ענת וכל בני ביתו, זכריה בן שרה ובני ביתו. לע"נ הרב שמעון בן אסתר זצ"ל, חיים יעיש בן עישה, מרים בת מזל מסעודה, גרציה בת רחל, סמדר שמהה בת רות, אילנה בת רינה, מיה בת שושנה, יגאל בן שמהה, חיה בת נגיה, יהואל בן מרים, יוסף בן מסעודה, דינאל בן רחל.

לתגובות והקדשות:

052-7149157

לקבלת העלון במייל:

oh613000@gmail.com